

O pristopu

k dražbenemu postopanju, če so že ustanovljeni dražbeni pogoji in je na dotičnem zemljišču vknjiženo stvarno breme, služnost itd.

Povod temu razmotrivanju daje mi članek gosp. dvor. svetnika barona Czoerniga v »Allg. oesterr. Gerichtszeitung« št. 4 iz leta 1899. in sicer v nastopnih točkah:

1.) Če je terjatev zahtevajočega upnika vknjižena za stvarnim bremenom in pristopi upnik, čegar terjatev vknjižena je **pred** tem bremenom.

Tu se popolnoma strinjam z nazorom Czoerniga, da je radi določbe §-a 139. odst. 2. zvrš. reda (dražbeno postopanje je sprejeti v tistem položaju, v kakeršnem je bilo za časa pristopa) in radi določbe §-a 150. odst. 1. (če je več zahtevajočih upnikov, sprejeti je le tista stvarna bremena brez zaračuna na najvišji ponudek, ki so vknjižena pred upnikom z najboljšo prioriteto) spremeniti v dražbenih pogojih samo določbe glede varščine najnižjega ponudka. Vsaka druga prememba dražbenih pogojev je izključena. S tem namreč, da je pristopil tak upnik, zviša se cenilna vrednost zemljišča za toliko, kolikor znaša vrednost stvarnega bremena; vsled tega se zviša tudi najnižji ponudek in zavarščina, če je bila namreč prej določena z 10%; in ker se najnižji ponudek in znesek varščine v dražbenih pogojih mora navesti (§ 146. št. 2, 4 zvrš. r.), zato se prejšnje tozadevne določbe morajo premeniti novemu položaju primerno. In ker je v smislu §-a 146., št. 3. izvrš. r. v dražbenih pogojih bilo navedeno tudi breme, katero je bilo brez zaračuna prevzeti, ta prevzem pa sedaj odpade, tedaj je črtati tudi dotično določbo.

Kedar pa je v dražbenih pogojih na pr. pravokrepno že ustanovljeno, da se najvišji ponudek plača drugače, nego li je v zakonu določeno, ali da je zavarščina določena drugače, kakor z 10% cenilne vrednosti, tedaj te določbe vsled pristopa

ni smeti premeniti, zato ne, ker je postopanje sprejeti v položaju, kakršno je za časa pristopa.

2.) Do katerega trenutka je dopusten tak pristop?

Czoernig je mnenja, da je dopusten dotlej, ko se dražbeni oklic še ni odposlal v časopis ali nabil na sodno desko. Ta svoj nazor utemeljuje s tem, da je v dražbenem oklicu navesti cenilno vrednost zemljišča in najnižji ponudek, in ker je, ako se tega ne stori, dopusten proti domiku prigovor (§. 184., št. 2. l. c.) Kenner izraža v »Jur. Bl.« št. 21. iz l. 1898. nazor, da je pristop dopusten dotlej, ko se na dražbenem naroku pozove k ponudbam. Po mojem mnenju je dopusten do začetka dražbenega naroka. V zakonu nikjer ni določen čas, do katerega smeš k dražbenemu postopanju pristopiti. Radi velikega pomena zahtevajočnosti upnikov za vse dražbeno postopanje treba je vsekakor, da se čas, do katerega je dovoliti pristop, kolikor možno razširi. Zato se mi nazor Czoernigov vidi pretesen. Recimo, da se je dražbeni oklic že izdal in je vsled pristopa treba premembe dražbenih pogojev in seveda tudi oklica. — Sodnik bo dotično poslovanje moral pospešiti, preklicati oklic in izdati novega, če pa tega radi nedostajanja časa ni več moči storiti, moral bo dražbeni narok preložiti v smislu §-a 134., št. 1. civ. pr. reda. Ali tudi Kennerjev nazor ne vidi se mi v zakonu nikjer utemeljen, ker poziv k ponudbam v obče nima nikakega pravnega učinka. Trenotek, ki ima važnih pravnih posledic, pa je začetek dražbe. Ustaviti dražbeno postopanje je moči le do začetka dražbe (§. 200, št. 3. in 4. zvrš. r.); torej se da domnevati, da je tudi preložitvev — ako so zanjo podani zakoniti razlogi — možna le do časa, in le dotlej tudi pristop. V obče z začetkom dražbe stopi dražbeno postopanje v stadij, ko ga ni moči več obustaviti, niti nazaj niti v stran, ampak gre jedino le naprej, do završetka.

3.) Czoernig je nazora, da mora pristopajoči upnik predložiti dražbene pogoje; ako tega ne stori, onda se mora dražba vršiti po že ugotovljenih pogojih vodilne zvršilne stvari, in zato je prevzeti brez zaračuna tudi bremena, ki so vknjižena za terjatvijo pristopajočega upnika, a pred terjatvijo prvotnega zahtevajočega upnika. Če pa jih

predloži, potem je prvotne dražbene pogoje le v onih točkah premeniti, glede katerih je prememba potrebna; to so goraj pod 1.) navedene točke.

Ta nazor se mi nikakor ne vidi pravi, ampak sem mnenja, da pristopivšemu upniku ni treba predlagati nikakih dražbenih pogojev. Po principu §-a 139. zvrš. r. mora upnik sprejeti dražbeno postopanje v tistem položaju, v kakeršnem je za časa pristopa. Dražbeni pogoji so že pravokrepno ustanovljeni, torej ni treba nikakih drugih. »Ex lege« nastopi nov položaj v smislu §-a 150., odst. 1., in da se vstreže temu, moral bo sodnik uradoma prvotne pogoje premeniti novemu položaju primerno, namreč črtati določbo, da se stvarno breme prevzame brez zaračuna, rektifikovati visokost varščine in najnižjega ponudka, eventuelno tudi premeniti dražbeni oklic, če je bil že izdan. Te premembe je naznaniti vdeležencem, in sicer zato, ker jih je sploh obvestiti o določitvi dražbenih pogojev (§. 171., odst. 4. zvrš. r.). Ako pa to ni več mogoče, potem je treba narok preložiti (§. 134., št. 1. civ. pr. r.). Celo pa že ni umestno, zaradi neposlušnosti pristopajočega upnika postaviti posledico, da se bo dražba vršila po prvotnih, nespremenjenih pogojih. Posledica, če zahtevajoči upnik na poziv ne predloži dražbenih pogojev, določena je v §-u 145., odst. 1. in ta je, da se mora dražbeno postopanje ustaviti. Druge posledice zakon ne pozna.

4.) Kenner je v »Jur. Bl.« št. 21. l. 1898. mnenja, da naj se tedaj, kedar se utegne vsled pristopa položaj premeniti, sprejme v dražbeni oklic obe cenilni vrednosti, namreč ono, ki se pokaže, ako se stvarno breme prevzame brez zaračuna, in drugo, ki nastopi, ako se jo sprejme na zaračun, ter da naj se temu prikladno postavita v oklic tudi oba najnižja ponudka. Utemeljuje ta svoj nazor s tem, da tak dražben oklic ni nikjer prepovedan.

Czoernig se izreka zoper ta nazor, češ, da ako bo v dražbenem oklicu več cenilnih vrednosti in več najnižjih ponudkov, potem oklica ne bo vsak razumel; in ker ni nikjer zapovedano, sprejemati obe vrednosti in oba najnižja ponudka v dražbeni oklic, zapadala bi zvršena dražba prigovorom v

smislu §-a 184² zvrš. reda, ako sodnik obeh teh elementov ne sprejme v oklic.

Prvo navedeni razlog je pač ničev. Drugo navedeni je utemeljen. Toda Kenner pač prav radi tega, da se izogne prigovoru po §-u 184² nasvetuje vsprejem obeh cenilnih vrednosti in najnižjih ponudkov v oklic.

Kenner-jev nazor se mi vidi pravi, samo da je pretesen. Kakor je gotovo, da je v dražbenem oklicu navesti cenilno vrednost in najnižji ponudek (§. 170., št. 1. in 2.), sicer je dopusten prigovor v smislu §-a 184², tako je tudi gotovo, da je treba v dražbenih pogojih določiti visokost varščine in najnižjega ponudka ter tudi navesti, katera bremena je prevzeti brez zaračuna na najvišji ponudek (§. 146., št. 2, 3, 4). Če je v pod 1.) navedenem slučaju v prvotnih dražbenih pogojih določeno, da se gotovo stvarno breme prevzame brez zaračuna in je temu skladno določena cenilna vrednost ter varščina, potem pa vsled pristopa poprejšnjega upnika prevzem brez zaračuna odpade in se torej spremeni tudi visokost varščine ter najnižjega ponudka, onda ni prav nič pomagano, ako se zgol v dražbeni oklic postavite obe cenilni vrednosti in oba najvišja ponudka, pogoji pa pustijo neizpremenjeni, kajti dražba, ki se na podlagi takega oklica, nasprotujočega dražbenim pogojem, zvrši, zapade prigovoru po §-u 184² zvrš. r.

Kakor ni nikjer prepovedano, postaviti v oklic dve cenilni vrednosti in dva najnižja ponudka, tako je tudi dopustno že v dražbenih pogojih ustanoviti tak položaj, da se bo na njih podlagi mogla dražba izvršiti, bodisi, da pozneje pristopi kak stvarnemu bremenu predidoci upnik, ali pa naopak, če ta upnik izstopi, postopanje pa nadaljujejo le upniki, ki so za tem bremenom. To pa se zgodi tako, da se vselej, kedar je na dotičnem zemljišču vknjiženo tako breme, v dražbene pogoje sprejme določba, da je to breme prevzeti brez zaračuna, ako bodo dražbeno postopanje vodili zgol upniki, katerih terjatve so za bremenom, ter da se temu primerno določite tudi dve varščini in dva najnižja ponudka, namreč ona varščina in ponudek, ki se pokažeta po meri cenilne vrednosti, ako je breme prevzeti brez zaračuna, in ona, ako je breme prevzeti le z zaračunom. In če se temu prikladno for-

muluje tudi oklic, potem nikdar ne nastopi zgoraj pod 2.) in 3.) navedena zapreka prelaganja dražbenega naroka in dovoliti ter izvesti bo moči vsak pristop, če tudi je podan še le v zadnjem trenutku pred začetkom dražbenega naroka.

I. Kavčnik.

O glavnih pojmih politične ekonomije.

Piše dr. Ivan Žmave.

I. Potreba.

Stvar ima vrednost, v kolikor ustreza potrebam; ima ekonomično vrednost, v kolikor ustreza družbenim potrebam. Brez tega dušeslovnega pojma »potrebe« ni možno nikakšno znanstveno utemeljevanje politične ekonomije; brez dušeslovja sploh politične ekonomije ni.

Kaj pa je potreba?

Človek potrebuje vzduha, živeža, obleke, stanovanja; potrebuje pa tudi znanosti, umetnosti, zabave. Žival potrebuje vzduha, živeža, ne čuti pa potrebe po znanosti in umetnosti. One specifično človeške potrebe nazivajo se teženja volje; potrebe pa, ki so človeku in živali skupne, so potrebe v ožjem smislu. Drugače se lahko še izrazimo: predmet potrebam so zunanja, fizična dobra (imetki-Güter), predmet volji pa notranja, duševna dobra.

S to kratko analizo smo zopet prišli do discipline, ki se bavi z dobrim kakor takim: do etike.

V človeku, ki je strogo jednotno bitje, se ne da povsem ločiti potreba od volje; lahko bi dejali: potreba je volja nižjega, volja pa potreba višjega redú. Ker je človek bolj žival ko duh, je naravno, da mu potrebe v ožjem smislu povzročajo največ skrbij in težav. Velika večina ljudij se noč in dan ubija s trudapolnim delom za vsakdanji košček kruha, in le manjšina njih vzadovoljuje tudi vzvišene potrebe, duševno teženje in hotenje. Gmotne skrbi nas skoro vse prevzemajo, ki hodimo po »tej dolini solz«.